

DENETİMLİ SERBESTLİK HALA MÜMKÜN MÜDÜR? *

Prof. Dr. Peter RAYNOR **

Çevirenler: Dr. Hakan A. YAVUZ *** Süleyman ÖZAR ****

ÖZET

Bu makale, Cambridge Üniversitesi Kriminoloji Enstitüsü'nde 22 Haziran 2011 tarihinde yapılan 14. Bill McWilliams Memorial Konferansı'nda sunulan tebliğe dayanmaktadır. Çalışma İngiltere ve Galler'deki denetimli serbestlik servislerinin denetimli serbestliğin başlangıçtaki teori ve uygulamasıyla yerleşen temel özellikleri ve 20. yüzyılın son çeyreğindeki iyi sicili ve ünü ile günümüzdeki ve muhtemel gelecekteki durumu arasındaki çelişkiye ilişkindir. Politik ve sosyal değişimler bağlamında İngiltere ve Galler'deki denetimli serbestlik servislerinin yakın tarihi ve ceza siyasetine yardımcı olmaktan uzaklaşan bir kurumun erken dönem perspektifiyle ortak yanlarını an itibariyle ne kadar muhafaza edebileceğine dair kuşkuvarın izlerini sürer. Son olarak, gelecekteki bazı ihtimaller onları destekleyebilecek ya da engelleyebilecek siyasi koşullar dikkate alınarak tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler; özelleştirme, denetimli serbestlik, cezalandırma, cezalandırılma, refah, refah devletleri.

Bill McWilliams onuruna düzenlenen bu konferanslar serisine katkıda bulunmaya davet edilmek benim için büyük bir ayrıcalık. Akranım olan bütün denetimli serbestlik araştırmacıları gibi benim düşüncelerim de kısmen Bill'in denetimli serbestlik teorisinin tarihi ile ilgili olarak Howard Journal'da yayınlanan ünlü makaleleri (McWilliams 1983, 1985 1986, 1987) ve 1970'lerin

---

* Çevirenin notu: Bu makalenin İngilizce aslı "Is Probation Still Possible?" ismiyle "The Howard Journal Vol 51 No 2. May 2012, pp. 173–189" da yayınlanmış olup çeviri yazarın ve yayıncının yazılı izni ile yayınlanmıştır.

** İngiltere Swansea Üniversitesi Kriminoloji ve Ceza Adaleti Bölümü Öğretim Üyesi

*** Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü Tetkik Hakimi

**** Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü Tetkik Hakimi

sonunda Tonny Bottoms'la (Bottoms and McWilliams 1979) birlikte denetimli serbestlik pratiği için geliştirdikleri “tedavisizlik paradigması (non-treatment paradigm¹)” tarafından şekillenmiştir. Ayrıca ben de bir araştırma projesinde onunla birlikte çalıştım ve onunla birlikte birçok güzel akşam geçirdim. Bu konferans benim için 41 yıl boyunca denetimli serbestlik çerçevesinde yaptığım çalışmaları yansıtabilmek için bir fırsat ve denetimli serbestliğin yakın tarihini Bill'in de onaylayacağını zannettiğim bir şekilde anlama çabası olacaktır.

Öncelikle başlığı izah etmem gerekir: “Denetimli serbestlik hala mümkün müdür?” Bir bakış açısına göre bu soru yararsız hatta aptalca görünebilir. Zira İngiltere ve Galler'deki denetimli serbestlik servisleri gayet açıktır ki, son kesintilerden önce yılda yaklaşık 884 milyon avro bütçesiyle (House of Commons 2011) ya da Ulusal Fail/Suçlu² Yönetim Servisi (NOMS)'nin merkezi denetimli serbestlikle ilgili olarak yıllık 1 milyar paundluk harcamasıyla (Mills ve arkadaşları 2010) halen mevcut bulunmaktadır. 2009 yılının sonunda neredeyse çeyrek milyon fail/suçlu denetimli serbestlik gözetimi altındaydı, aynı yıl ceza mahkemeleri için 200 binden fazla rapor hazırlanmıştı ve yarısından fazlası nitelikli denetimli serbestlik görevlisi olan 15 binin üzerinde personel istihdam edilmişti (Mills ve arkadaşları 2010). (Bu arada cezaevi maliyetleri yaklaşık dört kat daha fazla idi) Bu aktivite düzeyi son kesintilere rağmen orta vadede önemli ölçüde artış göstermiştir. Örneğin 1999 ve 2009 yılları arasında gözetimi yapılan fail/suçlu sayısı yüzde 38 oranında artmıştır. Diğer yandan İngiltere ve Galler'de bir mahkeme uzun süreli bir “denetimli serbestlik emri/hükmü” (probation order) verememektedir; zira bunun yerini 2000 yılında toplum içinde rehabilitasyon emir/hükümleri (community rehabilitation orders), 2003 yılında ise Ceza Adalet Kanunu (Criminal Justice Act) ile birlikte genel kamusal yaptırımlar (generic community order) almıştır. Artık gözetim (supervision) 13 farklı seçenekten biridir ve uygulanabilmesi için rızaya ihtiyaç bulunmamaktadır

---

¹ Çevirenin notu: Çeviri çalışması kapsamında bazı önemli kelime ve kavramların İngilizce asılları parantez içerisinde metne dahil edilmiştir.

² Çevirenin notu: “Fail/suçlu” şeklinde çevirisini yaptığımız “offender” kelimesi denetimli serbestlik bağlamında kimi zaman “suçlu”, kimi zaman “şüpheli”, kimi zaman “sanık”, kimi zaman “hükümlü”, kimi zaman “eski hükümlü”, kimi zaman da “fail” anlamında kullanılmaktadır.

(daha sonra ayrıntı verilecektir). Eğer gözetim görevliniz (supervizör) 1997 sonrasında eğitim almışsa bu gözetim bir sosyal çalışma olmayacaktır ve ciddi veya riskli fail/suçlu profilinde olmadığınız sürece görevlinin yeni stil bir mesleki yeterliliğinin olması belki de hiç gerekmeyecektir. Örneğin 2002 ile 2006 yılları arasında “denetimli serbestlik hizmetleri görevlisi (probation services officer)” sıfatını taşıyan nitelikli personel sayısının yüzde 28 oranında artmasına karşın, eğitim düzeyleri yüzde 77 oranında daha düşük bir seviyede kalmıştır (Mills ve arkadaşları 2010). O zamandan beri, denetimli serbestlik görevlisi olmak isteyenlerin hazırlık eğitiminin yapıldığı merkezlerin sayısı büyük ölçüde azalmıştır ve son zamanlardaki kesintilerle birlikte personel sayısındaki azalma da devam edecek gibidir.

“Denetimli serbestlik” kelimesi eski haline nazaran daha belirsiz bir görünüm almış ise de, bir meslek ve organizasyon ismi olarak varlığını sürdürmektedir. “Fail/suçlu yöneticisi (offender manager)” terimi giderek “denetimli serbestlik görevlisi (probation officer)” teriminin yerini almaktadır ve denetimli serbestlik terimi bir başlık olarak Denetimli Serbestlik Servisi (Probation Trust)³ ya da Denetimli Serbestlik Birliği (Probation Association), Denetimli Serbestlik Şefleri Birliği (The Probation Chiefs’ Association), Denetimli Serbestlik Müfettişliği (The Inspectorate of Probation) ve Ulusal Denetimli Serbestlik Görevlileri Birliği (The National Association of Probation Officers-NAPO) gibi kuruluşlarda olduğu gibi uzun ömürlü olmaya devam edecektir. Bunlardan bazıları son Yeşil Kitap’ta (Green Paper)(Ministry of Justice 2010 b) ana hatlarıyla ifade edilen bakış açısı hayata geçtiği takdirde, sözkonusu kurumsal bakiyenin bir kısmı daha az güvenilir veya daha az yaygın bir hale gelebilir. Belki de gelecekte bir çok fail/suçlunun mahkeme hüküm/emirlerine ilişkin gözetimlerinin bir denetimli serbestlik servisi çalışanı tarafından yapılmadığı fakat son tahlilde mahkemeye

---

³ Çevirenin notu: 2000 tarihli kanunla kurulan Ulusal Denetimli Serbestlik Servisi(National Probation Service), ilk kurulduğunda daha önceki 55 yerel merkezin yerine, polis sorumluluk bölgelerinin sınırlarına uygun olarak 42 yerel merkezde teşkilatlanmıştır. Ancak denetimli serbestlik servislerinin 2005 yılında Ulusal Suçlu Yönetim Servisi (NOMS)’a bağlanmasının ve NOMS’un da 2007 yılında Adalet Bakanlığı’na bağlanmasının ardından 2010 yılının Nisan ayından itibaren bu bölgesel teşkilatların sayısı “Probation Trusts” adı altında 35 bölgesel birime indirilmiştir (Ayrıntılı bilgi için bkz.: YAVUZ, Hakan A., Ceza Adalet Sisteminde Denetimli Serbestlik, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2011). Bu nedenle “probation trust” ifadesi “denetimli serbestlik servisi” olarak çeviri yapılmıştır.

ya da Adalet Bakanlığı'na karşı değil herhangi bir yerdeki hissedarlarına karşı sorumlu olan çok uluslu bir infaz şirketi görevlisi tarafından yapıldığı görülecektir. Buna ek olarak denetimli serbestlik servisi kaynakları tarafından düzenli olarak raporlandığı üzere, NOMS yönetimine, geçmişlerinde hapishane hizmetleri ve az miktarda toplum temelli fail/suçlu gözetimi deneyimi bulunan personel hakim bulunmaktadır (örneğin son raporda belirtildiği üzere, fail/suçlu yönetimine atanan 10'un üzerindeki yeni yöneticinin 9'u denetimli serbestlik kökenli değildir) ve 2010 yılında hazırlanan Adalet Bakanlığı yapısal planlama taslağının tamamında denetimli serbestlikten hiç bahsedilmemiştir (Ledger 2010). Burada NOMS'un sorunlu geçmişinden bahsedecek değilim, zira bu serinin bir önceki konuşmacısı Judy McKnight, NOMS'la ilgili bitmek bilmeyen yeniden düşünceleri ve yeniden yapılandırma denemelerini açıklamış ve dört yıllık süreçte ortaya çıkan yedi farklı organizasyon şemasının hiç birisini anlaşılır bulmamıştı. Bununla birlikte şu açıktır ki, denetimli serbestlikle ilgili harcamalar resmi personel bakımından büyük ölçüde artarken, iş yükü daha fazla artmış ve merkezi yönetim harcamaları, kötü bir üne sahip olan C-NOMIS bilgi yönetim sistemi projesi gibi başarısız bazı büyük projeler de dahil olmak üzere (National Audit Office 2009), 2001 yılından 2004 yılına kadar denetimli serbestlik servisi merkezi başkanlık birimi tarafından, 2004 yılından sonra ise NOMS tarafından orantısız bir şekilde paylaştırılmıştır (Oldfield ve Grimshaw 2010; Mills ve arkadaşları 2010).

Bu fotoğrafa daha da rahatsız edici detaylar eklemek zor değildir; örneğin Lord Ramsbotham tarafından Adalet Bakanlığı'na, bir denetimli serbestlik görevlisinin zamanının ne kadarını yararlanıcı ile temas kurmak için kullanabildiği sorulduğunda, cevap yüzde 24 olarak verilmişti (Ramsbotham 2010). Geri kalan zamanın çoğu ise bilgisayar üzerinden yapılan çalışmalara harcanmıştır. Oysa ben 1970'li yılların başında bir denetimli serbestlik görevlisiyken, haftada bir öğleden sonramı kayıt tutmak ve idari işlemler için ayırırdım, elbette biz de çok fazla evrakla uğraşmaktan şikayetçiydik ancak ne kadar şanslı olduğumuzu sonradan anladık. Hatırladığım diğer şeyler ise, artık gözetimin rutin bir bileşeni olarak görülen düzenli ev ziyaretleri ve kıdemli denetimli serbestlik

görevlilerinden aldığımız düzenli profesyonel gözetim ve denetim gerçeğidir. Bu şimdilerde kimi yerlerde çok nadiren görülmektedir. Yakın zamanlarda emekli olan denetimli serbestlik başmüfettişi Andrew Bridges, denetimli serbestlik görevlileriyle yaptığı konuşmaların neredeyse tamamının gözetime ilişkin olduğunu hatırladığını söylemektedir (Bridges 2011). Bu arka plana karşın çeşitli otoritelerin gelecek için çok kötümser bir görüş sunmaları şaşırtıcı değildir. Örneğin, NAPO (National Association of Probation Officers)'dan Jonathan Ledger'in yazdığı "crime-iflas tehdidi (threat of meltdown)" (Ledger 2010, s. 419); Mike Nellis'in 2004'te Cambrian Law Review'de yazdığı "21. yüzyılın başında denetimli serbestliğin sonu" (Nellis 2004, s. 115) ve Greg Mantle'nin 2006 yılında Howard Journal'da ortaya koyduğu "denetimli serbestlik aslında bir süre önce sona erdi" (Mantle 2006, s. 321) makalelerinde olduğu gibi. Bunlar, yazımın başlığındaki "denetimli serbestlik, İngiltere ve Galler'de, hala mümkmn mdür?" sorusu için bir izah niteliğindedir.

I. DENETİMLİ SERBESTLİĞİN GELENEKSEL OLARAK TANIMLANAN BAZI TEMEL ÖZELLİKLERİ

Yukarıda genel olarak bahsettiğim olgulardaki değişikliklerin basit bir evrimsel süreç olarak kabulünün yanısıra yeni şartlara, beklentilere ve bulgulara uyumun sadece zorunlu değil, aynı zamanda istenmesi gereken bir durum olduğu hususu tartışmaya açıktır ve nitekim sıklıkla tartışılmaktadır. Diğer taraftan açıkça ortaya çıkmıştır ki, kurumlar ve onların amaçları sonsuz esneklikte olmamalıdır. Eğer değişim sınırsız olursa, bu olgunun hala aynı hüviyetiyle ele alınmasının artık çok güç olacağı bir noktaya gelinebilir. Bu basit bir evrimsel süreç değildir. Önemli olan bu değişimlerin, temel karakteristiğın doğal bir parçasını ya da bir eylemin anlamını tehdit eden değişimler olup olmadığıdır. Bu sunumun amacı, denetimli serbestliğin bu kuruma anlamını veren "olmazsa olmaz" karakteristikleri ile temel değerler ve konsensus noktalarına dokunmadan, belli bir yere ve zamana ilişkin olarak çok çeşitli farklılıklar gösterebilen vazgeçilebilir nitelikteki özellikleri arasındaki önemli ayrıma işaret etmektedir. Son yazılarımdan birinde (Vanstone ve Raynor 2010) spordan mülhem bir analogi önermiştim: Futbol oynamanın bir çok farklı yolu vardır. Farklı ölçeklerde ve yüzeylerde sahalar kullanabilirsiniz. Bu

bir plaj ya da bir stadyum olabilir. Uzun ya da kısa süreli maçlar yapabilirsiniz. Farklı kıyafetler giyip farklı sayılarda oyuncu ile oynayabilir, iyi ya da kötü oynayabilirsiniz. Fakat yine de oyun farkedilebilir bir şekilde futbol olarak kalır. Bununla birlikte topsuz, rakip takımsız, golsüz, rakibinden daha fazla gol atmaya amaçlamayan takımların bulunduğu bir futbol imajı absürttür ve kendi kendisiyle çelişir. Bu özellikler futbolun temel vasıflarıdır kavramının parçalarıdır ve futbol kavramının mantıken gerekliliğini ortaya koyar. Onlar olmadan bizim anladığımız gibi bir futboldan bahsedilemez. Oysa yer, uzunluk, donanım gibi diğer detaylar; farklı bir oyuna dönüşmeksizin tamamen değişebilir, ancak oyun değişmez. Çünkü bu, esasa müteallik bir husustur. Tabi ki bazı önemli farklılaştırmalar olabilir; ayaklarını kullanamayanlar için tekerlekli sandalye futbolu ya da amacı yalnızca puan toplamak olmayan Amerikan ya da rugby futbolu gibi; fakat temel nokta şudur ki, eğer top yoksa futbol oynayamazsınız. Şayet bu temel özellikler eksikse, sadece oynar gibi yapıyorsunuzdur, ya da aslında başka bir şey oynuyorsunuzdur. Eğer bir eylemin esas amaçlarını ya da temel özelliklerini unuttur, göz ardı eder ya da dışarıda bırakırsanız, aynı isimle söylüyor olsanız bile artık aynı eylemi yapmıyorsunuzdur.

Denetimli serbestliğin temel özelliklerine ilişkin tartışmalar genellikle “tavsiye, yardım ve arkadaşlık/dostluk” şeklinde bilinen ilk görev tanımıyla başlar. Bu, kullanışlı bir başlangıç noktası olsa da denetimli serbestlik görevlilerinin ve diğer kişilerin sorumlulukları bakımından yeterince ayırt edici bir görünüm arz etmemektedir. İkinci Dünya Savaşı’ndan hemen sonraki on yıllık süreçte, sanayileşmiş ülkelerin çoğu savaş kaynaklı yıkım ve travma nedeniyle toplumun yeniden yapılandırılması ve ülke refahını artırmaya yönelik çalışmalarla meşgul iken, bu süreç denetimli serbestlik hakkında bazı net düşünceler ve ifadelerin üretildiği münbit bir dönem olmuştur. Bu karmaşık yeni fikirler devletin vatandaşlarına karşı görevleri ile devletin sorumluluğu ve rolünün bir uzantısı olarak toplumun inşası piyasa koşullarına terk edilemez; devletin müdahalesini zorunlu kılar. Çünkü bunların çoğu sonuçta piyasa gücü için değil, çok az kaynağı olan veya hiç olmayan insanlar adına yürütülmüştür. Devlet faaliyetleri, modernite ve toplumsal refaha ilişkin yeni fikirler, ceza adaleti

hakkındaki yeni düşüncelere de ilham vermiştir. Burada denetimli serbestliğe ilişkin gelişmelerin merkezinde bulunan ve bu konuda meşhur bir otorite olan Cambridge Üniversitesi'nden Leon Radzinowicz'i anmak gerekir; zira o 1958 yılında şöyle yazmıştı: “Şayet bana 21. yüzyılda bu ülkedeki ceza ve ceza infaz bilimi (penological) teorisi ve uygulamasına en önemli ve köklü katkıyı neyin yaptığı sorulsaydı, cevabım ‘denetimli serbestlik’ olurdu (Radzinowicz 1958, s. x)”. Denetimli serbestliğin sonuçlarına ilişkin İngiltere’deki ilk çalışmalardan biri olan “Denetimli Serbestliğin Sonuçları (The Results of Probation)” adlı bu çalışmanın önsözündeki giriş cümlelerinde, denetimli serbestlik sonrası yeniden mahkumiyet oranlarının düşük seviyede olduğu sonucuna varıldığı ifade edilmişti (ne ki, hiçbir karşılaştırmada bu çıktılardan yararlanılmadı). Bu anlatımda, bazı uluslararası uzmanların görüşleri yankılanmıştı ve bu çok benzer bir yankıydı. Birleşmiş Milletler Sosyal Savunma Birimi (United Nations Social Defence Section) başkanı olan Manuel Lopez-Rey, daha önce şöyle yazmıştı: “Eğer fail/suçluların iyileştirmesiyle ilgili modern yöntemlerden en umut vericisinin hangisi olduğu sorulsaydı, hiç tereddüt etmeden ‘denetimli serbestlik’ olduğunu söyledim (Lopez-Rey 1957, s. 346)”. Bu yazılar açıkça ortaya koymaktadır ki, modern ceza adalet reformunun anafikri suçluların rehabilitasyonudur. Radzinowicz’in Cambridge’de tanındığı gibi Oxford’da benzer şekilde tanınan Alman kriminoloji uzmanı Max Grünhut; denetimli serbestliğin önemi ve vaat ettiklerine ilişkin gücünü, belirli şartlar altında salıverilme ile bir mahkeme görevlisi tarafından kişisel denetim ve gözetim altında tutulma olarak ifade edebileceğimiz iki unsurun bir araya gelmesinden aldığını iddia etmektedir (Grünhut 1952, s. 168). Yani otoritelere göre, denetimli serbestliğin uzun tarihindeki uygulama ve literatüründe diğerlerinin yanında belirli bazı temel özellikler öne çıkmıştır. En özgün ve uzun ömürlü olan özelliği; bir ceza mahkemesinin belirli yükümlülükleri yerine getirmek şartıyla cezayı askıya alırken, şahıslara düzelmek için bir fırsat temin etmesi olmuştur. Denetimli serbestlik (probation), Latince’deki deneme ve kanıtlama anlamına gelen “probare” kelimesine dayanmaktadır. Diğer temel özellikleri ise, mahkeme ve sanık arasında oluşturulan doğrudan veya dolaylı olarak verilen iyi davranış

sözü niteliğindeki bir anlaşma ile şahıslara yardım etmeyi ve onların yeniden suç işlememelerini, daha tatmin edici ve suçtan uzak bir hayat sürdürebilmelerini sağlayabilmek için yol göstermeyi amaç edinen bir ilişki biçimine dayanan resmi görevliler tarafından yürütülen bir gözetim süreci içermesidir. Bu özellikler, esasen gözetim altındaki kişinin selametine/iyiliğine, mahkeme ile yaptığı anlaşma ile kabul görüp, topluma daha iyi uyum sağlamasını temine adanmış olan bir denetimli serbestlik sürecine işaret etmektedir. Bunlar ana veya temel özellikler gibi görünmektedir; örneğin yasal ayrıntılar, süreklilik, prosedürler, ihlal durumunda cezalandırma, organizasyonel ayrıntılar, tercih edilen metodlar gibi farklı konular bakımından çeşitlendirilebilirse de ortak olan şeye belirlenebilir bir biçimde ve mantıklı olarak denetimli serbestlik diyebiliriz. Öte yandan sözkonusu temel özellikler ile çelişen ya da onları zayıflatan davranışlar, aynı eylemin elverişli bir parçası olarak addedilemez. Üstelik Radzinowicz (1958)'in denetimli serbestliği ifade ederken; "iyileştirmenin diğer bir çok yöntemi belirsizlik içine düşmüş veya tanınmayacak kadar değişmişken bu tedbire katlanılabilir (s. x)" demiştir. Bu bağlamda, değişim kabuledilebilirin ötesinde midir, değil midir?

II. CEZA, MUVAFAKAT/RIZA VE SERTLİK

Tabii ki, bazı açılardan hayatın bunun bu kadar keskin bir biçimde tanımlanamayabileceği ileri sürülebilir. Denetimli serbestlik görevlilerinin yetki alanında benzer bir çok görev bulunmaktadır; ancak fail/suçluların tahliye veya koşullu salıverilme sonrası gözetimleri, örneğin gözetimi tercih etmemiş hükümlülerin herhangi bir taahhüt sözleşmesi içermeyen ya da çok az bir taahhüdü içeren gözetimleri gibi görevler denetimli serbestlikten farklıdır. Bununla birlikte şahsın refahı/selameti, rehabilitasyonu ve suçtan uzak durmasını temin amaçları aynı kalır. Diğer gelişmeler daha zor sorunlar ortaya çıkartmaktadır. Örneğin, İngiltere ve Galler dahil olmak üzere bazı ülkelerde, denetimli serbestlik tedbirlerinin, daha sert ve daha uzun süreli cezalandırmaya dayalı olmasını ve tedbire ilişkin şartların ihlali durumlarında daha şiddetli cezalandırmayı öngörmek suretiyle yaptırımını sertleştirmek konusunda sistematik girişimler olmuştur. Yine bu basit bir evrimsel süreç meselesi değildir; zira

bu gelişmelerin niteliksel bir farklılığı yansıtıp yansıtmadığı sorunu gündeme gelmektedir. Bu olasılığın tetkik edileceği iki kritik alan bulunmaktadır; cezanın rolü ve muvafakat/rıza sorunu.

İngiltere ve Galler’de 1991 tarihli Ceza Adalet Kanunu ile denetimli serbestliğin hukuki statüsü değişti, şöyle ki; daha önce hapis cezası yerine kullanılabilen bir mahkeme hükmü/emriyken, “kamusal yaptırımlar” a ya da müstakil bir cezaya (punishment) dönüştü. Denetimli serbestliğin birincil amacının “suçlulara uygun/münasip bir ceza tayin etmek” olduğu artık resmi olarak ifade edilmişti (National Probation Service 2001, s. iv). Uzun zaman önce bir felsefe öğrencisiyken Herbert Lionel Adolphus Hart’ı okumuştum. Hart, cezalandırma ve sorumluluk hakkındaki meşhur kitabında cezanın “acı ya da genellikle hoş olmayan diğer sonuçları içermesi gerektiği” hususuna dikkat çekmekteydi (Hart 1968, s. 5). Yıllar sonra okuduğum Norveçli kriminolojist Nils Christie (1981) ise: “ceza tatbikinin hukuk kurumu içindeki anlamı ve amacı acı vermek/çektirmek olarak tasarlanmıştır,... zaman zaman cezanın bu temel karakterini gizlemek için girişimlerde bulunulmuştur”(s. 5) demektedir. Ancak, belki de sonuçlarından dolayı bu yaklaşım haklı görülmüştür. Peki, cezanın sonuç ve etkileri neler olacaktır? Ceza adalet sistemi içerisinde teklif edilen cezalandırma biçimleri insan davranışlarını geliştirir mi? James McGuire (2004) “Suçu ve Psikolojiyi Anlamak” isimli kitabında, bu sorunun ele alındığı meta-analizlerin bir özetini sunmuş ve çok net bir mesaj vermiştir. Çeşitlendirilmiş ve mütenasip olan insani hizmetlerin, yeniden suç işleme eğilimini azalttığı görülmüştür, tedbirler esasen yaptırım ya da bir caydırıcı olarak tasarlandığında ters etkiye sahip olma eğilimindedirler. Benzer sonuç Cardiff’te yapılan konferansta, Kanada Islah/İnfaz Araştırmaları başkanı Jim Bonta tarafından da ifade edilmiştir(Bonta 2004; ayrıca bkz. Andrews ve Bonta 2010). Bonta ve arkadaşları tarafından birkaç yıl süren çok kapsamlı bir meta-analitik çalışmada; fail/suçlular için “insani hizmetler (kişisel yardımın çeşitli formları)” sunan 273 araştırma yapılmıştır. Bu araştırma sonuçlarına göre suç işleme oranında ortalama yüzde 12’lik bir azalma tespit edilirken, cezanın çeşitli formlarıyla ilgili olarak yapılan 101 çalışmada ise ortalama yüzde 3’lük bir artış tespit edilmiştir. Fark oldukça açıktır ki, bir

bütün olarak ceza adalet sisteminde sunulan cezalar, tatbik edildiklerinde insan davranışlarını geliştirmemektedir.

Elbette denetimli serbestliğin bir cezalandırma biçimi olmadığı iddia edilebilir. Örneğin adaletin ödetme gerekliliğine inandığımız için cezalandırmayı kullanabilir, ya da cezasızlık talebinde bulunulması gerektiğine inandığımızda kamu ya da suç mağdurları adaletin gerçekleşmediğini ya da uğramış oldukları zarara karşılık hiçbir resmi cevap verilmediğini hissedebilirler. Bununla birlikte, bu sebeplerle cezaya ihtiyaç duymamız, denetimli serbestliği otomatik olarak bir cezanın takip etmesini değil, halihazırda uygulanabilecek yaptırım seçenekleri arasında yeteri kadar ceza seçeneği bulunmasını gerektirir. Mağdur memnuniyeti konusunda endişeleriniz olsa da, onarıcı adaletin geleneksel ceza adalet süreçlerinden daha iyi bir sicili bulunduğu bilinmektedir (Sherman ve Strang 2007). Fergus McNeill'in son zamanlardaki önerisi, Anthony Duff tarafından ileri sürülen bazı argümanları izleyerek (McNeill 2011; Duff 2001), denetimli serbestlik, fail/suçluların rehabilitasyonuna yardımcı olmak ve uygun dersler vasıtasıyla onlarla iletişim kurmak üzere dizayn edilmiş bir çeşit müspet cezalandırma aracı olabilir. Sue Rex (2005) de, Durnescu (2001)'nin işaret ettiği gibi hükümlülerin kurtulma yollarını arayacakları zahmet ve sıkıntıları içerse de Duff'in iletişimsel cezalandırma teorisinin şedit cezalandırma yanlılarının tercih edecekleri gibi ödetici veya caydırıcı etkiler için değil, rehabilitasyona yardımcı olmak amacıyla ihdas edildiğinden bahisle bu teorisinin sosyal içerikli cezaların rolünün anlaşılmasına yardımcı olabileceğini ileri sürmüştür. Diğer bir deyişle denetimli serbestlik, suçun sonuçları olması gerektiğini ve cezasız/karşılsız kalmasının haksızlık/adaletsizlik olduğunu, ancak sonuçları itibariyle fail/suçluya pasif olarak ızdırap/acı vermekten daha olumlu bir katkıda bulunması gerektiğini kabul eder. Müspet/yapıcı cezalar, amaçlarına ulaşıp ulaşılmadığı, başka bir deyişle bunların etkili olup olmadığı sorusunu davet eder ki bu tamamen ödetmeye dayalı cezalarla ilişkisinden daha mantıklı bir sorudur. Biz denetimli serbestliği, cezanın alternatif ve yapıcı bir formu ya da cezayı rehabilite edici bir alternatif olarak görsek de, dışarıdan bakıldığında cezanın ödetmeye dayanan farklı bir formu gibi algılanmaktadır. Eğer denetimli serbestliği bir ceza olarak yeniden adlandırma girişimleri popüler

basını tatmin etmeye çalışmak için yapılıyor ise (bazılarına göre suçla ilgili farklı uygulamalar ilgili çekici görünmektedir), ben ceza için daha fazla yaygaranın herhangi bir hükümeti hoşnut edebileceğinden daima şüphe etmişimdir. Popüler gazetecilik icat edildiğinden beri, gazeteler daima sansasyonel suçlar ve daha fazla aksiyon talep etmişlerdir; ancak son zamanlarda politikacılar onları politik birer kılavuz olarak kabul etmeyi tercih etmektedirler. Bir soru daha sorabiliriz; sertlik yaklaşımı politik bir strateji olarak başarılı görünüyor mu? Cezalandırmacı bir görünüm sunabilmek için çok gayretkeş olan eski Bakanların sonraki kariyerleri pek ışıltılı olmamıştır!

Bunların yanında bir de muvafakat/rıza sorunu ayrıca ortaya çıkmaktadır. Ben 1980’li ve 1990’lı yıllarda denetimli serbestlik görevlilerini yetiştirirken bir denetimli serbestlik emri/hükmünün, denetimli serbestlik altında tutulan kimse (probationer), gözetim görevlisi ve ceza mahkemesi arasında yapılan üç yönlü bir sözleşme olduğunu ve sözleşmenin bu kişinin muvafakatiyle mahkeme tarafından resmen onaylanmış bir emir olduğunu anlatırdım (Raynor 1985). Belki de bu, baskı altında yapılmış bir seçimdir ve çoğunlukla alternatifin ne olduğundan emin olunmaksızın yapılır, fakat yine de fail/suçluya karara katılma konusunda resmi bir fırsat tanıyan bir seçimdir. Bazıları bunun aydınlatılmış gerçek bir muvafakat olmadığını ve belki de fail/suçluların buna hiç düşünmeden sırf hapsedilme korkusuyla muvafakat ettikleri kanaatindedirler. Bununla birlikte kişisel tecrübelerime göre aydınlatılmış muvafakatin sıhhati, hüküm öncesi raporun hazırlanması sürecinde bu hususun fail/suçlu ile denetimli serbestlik görevlisi arasında hakıyla müzakere edilmiş olup olmadığına bağlıdır. Bütün bunlar 1997 tarihli Ceza Kanunu ile ortadan kaldırılmıştır; zira bu kanun ile muvafakatin gerekliliğine ilişkin hükümler yürürlükten kalkmıştır. Yeşil Kitap konuyla ilgili müteakip argümanlar kullanmıştır, şöyle ki; “denetimli serbestlik bundan böyle gönüllü olarak taahhüt edilip mahkeme tarafından kabul edilen müspet/iyi davranış şartı değil, riayet edilmesi gereken bir mahkeme hükmüdür. Muvafakat gerekliliği, “mahkeme yetkisine bir istisna” ve “mahkemenin karar vermekte tereddüt ettiği izlenimi ya da daha kötüsü kararın bir fail/suçlunun kaprislerine bağlı olması” olarak ifade edildi (Home Office 1995, s. 43).

Bir mahkemenin ya da herhangi bir kimsenin yetkisinin/otoritesinin insanlara bir seçenek imkanı sunmakla nasıl zedelenebileceğini anlayabilmiş değilim. Oysa bunlar önemli seçimlerdir. Bazen hayat değiştiren seçimlerdir; gerçektirler ve bu muvafakat/rıza gözetim görevlileri tarafından fail/suçluların kararlaştırılan şartlara sadık kalabilmek için, motive olmalarına yardım etmek amacıyla kullanılabilir. Aslında biz fail/suçlulardan bir seçim yapmalarını, kendi hayatlarının sorumluluğunu almalarını ve suç işlemekten başka seçenekleri olmayan, şartların kurbanı zavallı kişiler olmadıklarını hissetmelerini isteriz. “Fail/suçlunun kaprisleri” ifadesiyle sanki fail/suçlular kendi başlarına geleceklerle ilgili olarak hiçbir söz hakkına sahip değillermiş gibi muvafakati tümüyle reddediş biraz küstahça görünüyor. An itibariyle ne ile yüzleşmek durumunda olduğumuzu kabullenirsek, idari kararların yerindeliliği ve onlara uymak hakkında şu bilgiyi edinmeye başlarız (Tyler 1990): Karar vericiler, bizi dikkate alıp, ilgiyle dinlerlerse, haklarımıza saygı duyarak, bizi ilgilendiren konularda düşüncelerimizi ifade etmemize imkan tanırlarsa, onların otoritesine büyük bir saygı duyar, kanunlarına boyun eğeriz. Bununla birlikte 2001 tarihli Yeşil Kitap yazarlarına göre; muvafakat şartının ortadan kaldırılması, denetimli serbestliğin bir ceza biçimi olduğu yönündeki 1991 tarihli Ceza Adalet Kanunu’nun dayandığı temel varsayımın mantıksal bir sonucudur.

Bu gelişmeler bizi Radzinowicz ya da Grünhut’un anladığı şekliyle denetimli serbestlikten çok daha başka bir noktaya sürükler. Cezanın ve sertliğin denetimli serbestlik içerisine ithali, belki de ceza siyasetinin daha fazla genişleme eğiliminin bir parçasıdır. David Garland’ın Oxford Denetimli Serbestlik Çalışmaları Biriminin ilk seminerler dizisinde belirttiği gibi denetimli serbestlik “sosyal müdahale yoluyla sürdürülebilir bir suç kontrol programını daha ileriye taşıyan öncü bir kurum” ve “daha geniş bir şekilde desteklenen politik bir projenin-refah devleti projesinin bir parçası” olarak kabul edilmektedir (Garland 1997, s. 3). Daha cezalandırmacı bir iklimde denetimli serbestliğin adaptasyon ihtiyacı ve kendisini daha cezalandırmacı bir hale getirişi kısmen 1991 tarihli Ceza Kanunu’ndaki “toplum içinde cezalandırma” şeklindeki yeniden isimlendirmeye denetimli serbestliğin kaynakları ve yararlanıcıları nazarında daha açık olarak

hapsetmeye benzer bir ceza olduğuna dikkat çekme umuduna dayanıyordu. Buna karşılık bu bir ceza stratejisi olarak başarılı olmadı, bilakis kamusal cezaların yerine ikame edilen hapsetme içeren cezaların oranı son yıllarda hem hızla artmış hem de para cezası uygulamasını azaltmıştır. Böylece kamusal cezalar hapsetme aleyhine değil, diğer toplum temelli cezaların aleyhine olarak genişlemiştir (Ministry of Justice 2011). Konunun 1980’lerde ilk defa suç işleyenler için para cezalarının denetimli serbestlik hükmü/emirlerinden çok daha düşük bir yeniden suç işleme oranına sahip olduğu argümanına kadar uzanması özellikle ironik bir durumdur (Walker, Farrington ve Tucker 1981).

Ayrıca dikkat çekicidir ki, denetimli serbestlik servislerinin diğer bazı yetki alanları son dönemdeki modern cezalarla aynı baskılara maruz kalmasına karşın cezalandırmaya dayalı yeni bir isimlendirme olmaksızın yönetilebiliyor gibi görünmektedir. Örneğin İtalya’da denetimli serbestlik, kabaca “sosyal hizmetlere emanet edilmiş bir deneme ve kanıtlama şekli” anlamına gelen “affidamento in prova ai servizi sociali (Ravagnani 2011)” ifadeleriyle tanımlanmıştır. Belçika ‘Houses of Justice’ başkanı ise geçenlerde denetimli serbestliği “yargısal zorlama altında sosyal çalışma (Devos 2009)” görevi olarak tanımlamıştır (Aline Bauwens’in buna dikkatimi çekmesinden dolayı minnettarım). Eve yaklaştıkça, İskoçya, Kuzey İrlanda ve Kanal Adalarındaki denetimli serbestlik servisleri, personelini sosyal çalışmacı olarak kabul edip çalışmalarını ceza olarak lanse etmekten kaçınmaya çalışmaktadırlar, örneğin Kuzey İrlanda Denetimli Serbestlik Kurulu’nun internet sitesinde “PBNI suçluları değerlendirmeye tabi tutmak suretiyle onların yeniden suç işlemelerine engel olmaya yardımcı, suçlu davranışlarına karşı mücadeleci, onların tutum ve davranışlarını değiştirmek suretiyle toplumu koruyan”(Probation Board for Northern Ireland 2011) ifadeleri kullanılmıştır. Benzer olarak Londra Denetimli Serbestlik Servisi denetimli serbestliği “yeniden suç işlemeyi azaltıcı, toplumu koruyan, fail/ suçluları cezalandırmak ve rehabilite etmek için tasarlanmış zorunlu kamusal cezalar” olarak tanımlamıştır. Bununla birlikte günümüzdeki karşıt popüler tuzaklara düşmeden önce denetimli serbestliğin her şeyin yolunda gittiği efsanevi altın çağındaki bir başka soruya gönderme yapalım. Denetimli serbestliğin bu

gün hala mümkün olup olmadığını sormadan önce geçmişte gerçekten hiç mümkün olup olmadığını sormamız gerekmektedir.

III. 20. YÜZYILIN SONU VE 21. YÜZYILIN BAŞINDA DENETİMLİ SERBESTLİK

Denetimli serbestlik hizmetleri benim 1970'lerde dahil olduğum sıralarda nispeten kendisine güvenilen ve saygı duyulan bir kurumdu, ancak gerçekte buna ilişkin ufacak da olsa bir kanıt varsa o da aslında fail/suçluların düzelme göstermeleridir. Denetimli serbestlik uzun zaman önce “nothing worked⁴” adlı bir araştırma dalgası içinde kaybolmuştu. Amerikan ve İngiliz araştırmacı yorumları gösterdi ki, farklılaştırılmış cezalar yeniden hüküm giyme oranlarında çok az bir değişikliğe neden olmaktadır (Martinson 1974; Brody 1976) ve İçişleri Bakanlığının yarattığı baskı, çalışmanın görünürlüğünü etkiliyordu. denetimli serbestlik görevlileri diğer görevlilerle birlikte çalışmaya daha fazla zaman ayırdıklarında onların daha kötü hale gelme olasılıkları daha iyi olmalarından yüksekti (Folkard, Smith ve Smith 1976). Bu ayrıca zaman ve iklimin uygun olduğunu gösteriyordu, zira çalışmanın kapsamı sosyal harcamaların aleyhine dönmeye başlamıştı. Aslında bu çalışma, hapisane hizmeti görevlilerinin, koşullu olarak salıverilenlerin yeniden hüküm giyme oranlarını düşürdüğünün büyük ölçüde göz ardı edildiğini gösterdi (Shaw 1974). Denetimli serbestlik servislerinin “nothing work” a bir tepki olarak çeşitli değişimler geçirdiğini daha önce yazmıştım (Raynor 2007; Raynor ve Robinson 2009). Aslında denetimli serbestlik bir süre hapsedmeye (custody), fail/suçlulardan ziyade onların zihinlerini değiştirmeyi amaç edinen bir alternatif sağlayıcı olarak görüldü ve bu strateji 1984 tarihli Ulusal Hedefler ve Öncelikler Listesinde (Home Office 1984) resmi olarak yerini aldığında denetimli serbestlik görevlilerini sosyal inceleme raporları ve gönüllü olmayan salıverilme sonrası yardım için daha fazla çaba sarfetmeleri hususunda cesaretlendirdi (Raynor 2007; Raynor ve Robinson 2009). “Hapsedmeye alternatifler” Muhafazakar İçişleri Bakanı

---

⁴ Çevirenin notu: “Nothing works” tabiri denetimli serbestlik sistemi işlemiyor, çalışmıyor, yürümüyor anlamında kullanılmış olup tam karşılığını ifade etmek güç olduğundan orjinal haliyle muhafaza edilmiştir.

Michael Howard'a kadar sürdü. 1993'te yaptığı konuşmasında "prison works"⁵ yaklaşımını açıkladı ve günlük eğitim merkezleri gibi sonraki süreçteki etkili uygulamaların bir çoğunun temeli de bu dönemde atıldı (Vanstone 1993). "Prison works" yaklaşımı sonrasında Graham Smith'in son dönemlerindeki liderliğinde denetimli serbestlik, itibarını ve hayatiyetini sürdürmek için etkili rehabilitasyon amacıyla bir araştırma başlattı. Yeni araştırma ve yöntemler ile çoğunlukla diğer ülkelerden gelen ve yaygın olarak kabul edilen "what works"⁶ başlıklı konferanslar serisiyle, yeniden suç işlemenin azaltılması ve denetimli serbestlik servislerinin daha az ılımlı bir ortamdaki olası rolü için gerçek bir imkan sunuldu. Dönüştürme görevi en hafif deyişle zorlu oldu. Andrew Underdown (1998) teftiş kurumunun mevcut denetimli serbestlik çalışmalarında yürütülmekte olan etkili uygulamayla ilgili olarak geliştirilen prensiplerden ne kadar uzakta olduğuna ilişkin bir araştırma yaptığında, baş denetimli serbestlik görevlileriyle yapılan çalışmada 267 etkili programın yürütülmekte olduğu iddia edilmişti; ancak bunlardan yalnızca 33 tanesinin herhangi bir şekilde belgelenmiş bir sonucu bulunuyordu. Bu dönemden benim zihnimde kalan en canlı hatıralardan biri, bu 33 değerlendirme raporunda geçmekte olan İçişleri Bakanlığı'nın Queen Anne's Gate birimindeki Tom Ellis ile ilgili olanıdır. Bulgulara göre metodoloji ve kanıtlanmış olumlu sonuçlar bakımından kabul edilebilir olan değerlendirme raporu sayısı 4 idi. Bu, temelsiz sadece niceliksel bir yükseltmenin örneğiydi.

"What works" hikayesinin geri kalanı artık çok iyi bilinmektedir; bireysel gözetim maliyetlerine odaklanan programlar, aşırı iddialı başlangıç hedefleri, risk değerlendirme uygulamasındaki gecikmeler, öngörülenden daha karmaşık ve külfetli formatlar, etkili yöntemlerin bulanıklığını ve gecikmesini pekiştiren pek çok uygulama sorunu. Uygulama değişikliklerine karşı baskı hızla arttı ve daha önce il bazlı organizasyonlar olan ve büyük ölçüde yerel hakimlerden oluşturulan komiteler tarafından denetlenen denetimli serbestlik servisleri

---

⁵ Çevirenin notu: "Prison works" tabiri hapisane/hapsetme sistemi işliyor, çalışıyor, yürüyor anlamında kullanılmış olup tam karşılığını ifade etmek güç olduğundan orjinal haliyle muhafaza edilmiştir.

⁶ Çevirenin notu: "What works" tabiri denetimli serbestlik sistemi işliyor, çalışıyor, yürüyor anlamında kullanılmış olup tam karşılığını ifade etmek güç olduğundan orjinal haliyle muhafaza edilmiştir.

2001 yılında merkezleştirilerek İngiltere ve Galler Ulusal Denetimli Serbestlik Servisi halini aldı. Doğrusunu söylemek gerekirse böylece merkezden mikro yönetim suretiyle değişim sürecinin kısmen yönlendirilmesi sağlandı. Bu sürecin nedenleri arasında denetimli serbestlik ve yerel yetki alanları arasındaki zayıf ilişki de vardı. Bir diğeri ise Londra'daki merkezleştirme oldu. Sorumlu bakanlıklar ile Londra merkezli popüler medyanın yakınlaşmasıyla denetimli serbestlik siyasi önemi olan bir odak haline geldi ve bazen politik bir oyun olarak süregelen “kamu sektörü reformu”ndan daha fazla pay aldı ve kendi sivil memurlarının geliştirdiği politiklardan daha güvenilir gördükleri iş dünyasının talimatlar içeren raporlarıyla sık sık tahrik edildi. Böylelikle biz 2004 yılında çalışmanın başında izah edilen sorunlar ve bir Çalışma Bakanı'nın bir Londra hapisanesindeki mahkum kitesine yaptığı konuşmada denetimli serbestlik servisinin iyi bir şey olmadığını söylemesi (Reid 2006) ve bir Adalet Bakanı'nın “kriminojenik ihtiyaçlar (criminogenic needs)” ifadesini her duyduğunda sinirlediğini söylemesi (Straw 2008) gibi yol boyunca karşılaştığımız ilginç bir çok hadise ile birlikte NOMS'un kuruluşuna kadar gelmiş olduk. Genel olarak, başlangıçta umut edildiğinden çok daha uzun bir zaman ölçeğinde ulaşılmasına rağmen süreç denetimli serbestlik servisinin hayatta kalma mücadelesine yardım etmiş gibi görünüyor ve programın etkinliğiyle ilgili olarak elimizde bir takım iyi kanıtlar bulunuyor (Hollis 2007). Bu değişikliklerin sürati ve yönlendiriciliği yüzünden birçok görevlinin kendini ikinci plana itilmiş hissettiği; ayrıca uygulamacıların ve onların profesyonel birliklerinin bu projeye başarıyla uyum sağlamış olması halinde bir görevlinin daha ne kadar işin başarılabilceğine dair kuşkular taşıdığı çok açıktır. Geçmişte, Probation Journal'ın eski sayılarında çokça görüldüğü üzere, uygulamaya dayalı bir çok değişiklik uygulayıcılar tarafından sahiplenilmiş ancak “(what works)” süreci bir yönetme teşebbüsü olarak algılandığı için sonuç olarak bir miktar dirençle karşılaşmıştır. Bu kısa tarihsel turda özet olarak üç net ders ortaya çıkmaktadır; ilki denetimli serbestliğin misyonu ve etkinliğiyle ilgili olarak yeni olmayan tartışma ve kuşkulardır ki bunlar, aslında kuraldan ziyade istisnadırlar. Diğerleri ise, denetimli serbestlik hizmetlerine ilişkin bir değişim yapmak istediğinizde

uygulayıcıları değişim sürecinin merkezinde konumlandırmak ve politikacıların başka bazı konularla daha fazla ilgileneceklerini umut etmek iyi bir fikirdir.

Denetimli serbestlik görevlilerinin üstlerine düşeni bihakkın yapıp yapmadıklarını teşhis edebilmek, bu hassas dönemlerde oldukça kritik bir öneme sahiptir. Kısa bir süre önce denetimli serbestlik başmüfettişliğinden emekli olarak bütün vaktini Oxford Üniversitesi'nde bu konuda ders ve konferanslar vermeye adanmış Andrew Bridges (Bridges 2011) örneğinden de anlaşılmaktadır ki; bireysel gözetime odaklanıldığı takdirde, denetimli serbestlik görevlileri (çeşitli resmi gözetim kuruluşlarınca (MAPPA) kontrol altında tutulan yüksek risk grubundakiler de dahil olmak üzere) fail/suçlularla en uygun şekilde iletişim kurabilmektedirler. Rehabilitasyon literatüründeki (bkz. McNeill, Raynor ve Trotter 2010) teorik gelişmeler de hükümlülerle yakın ilişki kuran ve onları motive eden bireysel uygulamacıların işinin önemini vurgulama eğilimindedir. Denetimli serbestlik görevlilerinin, pozitif yaşam hedefleri doğrultusunda çalışabilmeleri için fail/suçlulara yardım etmek ya da onların yeniden suç işlemekten kaçınmalarını desteklemek noktasında teşvik edilmeleri; denetimli serbestliği, basit bir fail/suçlu yönetim süreci ya da üçüncü bir şahıs tarafından yapılan bir müdahale olmasından ziyade değişim çabalarının tam merkezine oturtmaktadır. Sozkonusu vazgeçme paradigması ve etkili uygulamalardan doğan “iyi yaşam” modelleri gündelik tecrübeleri esas alan çok sayıda grubu yönlendirmeyi henüz başaramamış ise de, çarpıcı bir biçimde etkili kabiliyete sahip olan bireysel uygulamacıların fail/suçlular üzerinde nasıl pozitif değişiklikler sağlayabildiklerini ortaya koyan araştırmalar da bulunmaktadır. Bu araştırmaların çoğu, etkili rehabilitasyon (Dowden ve Andrews 2004) üzerine çalışmalara konsantre kurumlardan kaynaklanan bireysel denetim niteliklerine ya da onarıcı uygulamalar konseptine dayalı olup, fail/suçluların daha vasıflı veya daha az vasıflı görevlilerce gözetiminden yansıyan sonuçları karşılaştırmayı içermektedir.

Örneğin, Kanada'da (Bonta ve arkadaşları 2010) faaliyet gösteren Toplum Gözetiminde Stratejik Eğitim İnsiyatifi (STICS), bir grup denetimli serbestlik görevlisine işlerine uyacak vasıflara dair özel metodları sağlayarak, bu görevlilerin

faaliyetlerinden doğan sonuçlar ile bu özel eğitimi almamış rastgele seçilen bir grup görevlinin sağladığı neticeleri kıyaslamıştır. Buna göre, iki yıl içinde yeniden suç işleme oranının, STICS eğitimi almış görevliler kapsamındaki fail/suçlularda %25.3 iken, kontrol ve gözetim görevlilerine bağlı olanlarda %40.5'i; eğitim almadan önce STATIC görevlileri denetiminde bulunanlar için de %46.7'yi bulduğu görülmektedir. Benzer şekilde, Maryland'daki (Taxman, Yancey ve Bilanin 2006) Geleceğe Dönük Denetim deneyimleri de, daha önceden hazırlık eğitimi almış görevlilerin gözetimi altında olan fail/suçlularda %32.1 olan yeniden suç işleme oranının; eğitim almamış görevlilerin gözetimindekilerde %40.9 olduğunu göstermektedir. Yakınlardan bir örnek vermek gerekirse; 2001 öncesi denetimli serbestlik hizmetlerine epeyce benzeyen İngiliz Jersey Kanal Adası'nın 95 kişiyle yapıp kaydettiği görüşmelerin başarı değerlendirmesini içeren çalışmadan (Raynor 2011; ayrıca bkz. Raynor, Ugwudike ve Vanstone 2010) hasıl olan ilk sonuçları ifade edebiliriz. Sonuçların analizi halen devam etse de, halihazırdaki bulgular, hazırlık eğitimi alarak uygulama yapan görevlilerin, özel eğitim almadan işe koyulan görevlilere nazaran tahmini risk değerlendirme sonuçlarında %2.37'ye %1.3 gibi bir oranla riski azalttığını göstermektedir. Şu anda, bireysel denetimin tesir ve kalitesi hakkındaki bilgileri sağlamak ve bu bilgileri geliştirmek için oluşturulan eğitim programlarını test etmek için dizayn edilen Fail/Suçlu Taahhüt Projesinin bir parçası olarak NOMS, STICS ile aynı doğrultudaki deneyimlerini lanse etmektedir. Bu önemli gelişmeler, arzu edilir bir değişiklik yapma vaadini sunarken, "Yeşil Kitap"ın uygulanmasının önündeki engellerden kurtulmasını da sağlayacaktır.

IV. YEŞİL KİTAP VE GELECEK

Çalışmamızın başında ifade ettiğimiz ciddi problemlerin bir çoğuna ilişkin uygulamada umut verici gelişmeler olmasından, bunların üstesinden gelinmesinden ya da en azından olumsuz etkilerinin azaltılmasından ne gibi sonuçlar çıkabilir? Bu noktada, beni sıkça meşgul eden bir fikir yeniden gündeme geliyor; bu da, bir grup fail/suçlunun mahkemelerinde gönüllü sosyal çalışmacıların yanında yer almayı ya da belki bazı dini organizasyonların bir parçası olmayı kabul etmeleri için ikna edilmelerine çabalamak, duruşmaya çıkan fail/suçlularla konuşmak

ve yargılama usulu izin verdiği ölçüde yardıma ihtiyacı ve isteği olanların sorunlarını çözmek olarak ifade edilebilir. Bütün bunları mümkün kılabilmek için küçük çaplı bağışlar talep etmek de yarar olabilir. Elbette bu nevezur bir görüş değildir; buna benzer fikirler 19. yüzyılın ortalarında da ileri sürülmüş ve hatta nihayet 1907 tarihli Suçluların Denetimli Serbestliği Kanunu (Probation of Offenders Act)'nin çıkmasını sağlamıştır. Daha pratik olarak, denetimli serbestlik servislerinin artması ve merkezi istihdamda kısıntıya gidilmesi, merkezden çevreye daha az vesayet ve yönerge sonucunu doğurabileceği gibi fail/suçlu taahhüdünde uzun zamandır süregelen gelişmeler uygulamacılara daha çok yetki, insiyatif ve yeniden profesyonel denetim sağlayabilir. Denetimli serbestlik altında bulunan kişilerin davranışlarından sorumlu olmalarına rağmen, servislerin topluma neyi teklif ettikleri noktasında daha açık olmaları ve işlerini bir çeşit ceza uygulaması olarak tanımlamaktan vazgeçmeleri; ayrıca yerel problem ve önceliklere karşı daha duyarlı ve ilgili olmaları gerekmektedir. Denetimli serbestlik faaliyetine dair toplum ilgisi, tazminat ya da geri vermeye yardımcı olmak, desteğe ihtiyacı olanlar için danışman sağlamak ve Destek ve Sorumluluk Çevreleri (bkz. Correctional Service of Canada 2002) gibi özel girişimlerin çalışmalarına omuz vermek şeklinde değerlendirilebilir. Toplumla kurulacak pozitif iletişim ortamı, magazin basınının istismar ettiği korku ve öfkeyi besleyen güçsüzlük duygusunun azalmasını sağlayabilir. Merkezden yönetme yerine eğitim/öğrenim organizasyonları inşa etmeye çalışmalıyız; nitekim lokal araştırma konsepti, merkezi hedefler ve küçük işletmeler tarafından değiştirilmeden önce “what works” kavramının ilk dönemleri bir çeşit merak kültüründen (Raynor ve Vanstone 2001) ve pratik uygulamalara odaklanan yerel üretimli araştırma projelerinden besleniyor; yerel araştırmacılar (Merrington ve Hine 2001) için oluşturulan bir de kılavuz kitap bulunuyordu. Bill McWilliams, yıllarını yerel denetimli serbestlik araştırmaları yapmak ve uygulamayı şekillendirme ve düzeltme kapasitesini geliştirmek için harcamıştı.

Bütün bunlara ilaveten, ihtiyaç duyduğumuz uygulama tarzını temin edecek en iyi organizasyon şekli hakkında derinlemesine düşünmeliyiz. Britanya’da araştırma ve denetimler kurumsal düzenlemelerden ziyade geleneksel olarak pratik uygulamalara yoğunlaşma eğilimindedir; fakat Kanada ve ABD’de

çalışanlarından maksimum yararı sağlamak, bunu mümkün kılmak ve teşvik etmek için entegrasyon program ve hizmetleri, kurumların kapasitesini kuşatacak bir biçimde genişletilmiştir. Belki de bu durumun en açık ifadesi olarak uygulamanın kalitesini irdelemek amacıyla Paul Gendreau ve Don Andrews'ın birlikte geliştirdikleri "İslah/İnfaz Programları Envanter Degerlendirmesi" (Correctional Programmes Assesment Inventory) ifade edilebilir (Gendreau ve Andrews 2001). Bu da kurumsal kültürün etik, kurumsal harmoni, personel devamlılığı ve problemlere mukavemet gösterebilme gibi özelliklerini içeren bir parçasını oluşturur. Chris Lowenkamp ve meslektaşları tarafından yapılan bir araştırmadaki mükerrer suçluluğun azaldığına dair bulguları bir bütün olarak destekleyen CPAI sonuçları, şu an İskoçya ve Galler'de de dikkate alınmaktadır (Lowenkamp, Latessaand Smith 2006). Bu sonuçların başka bir organizmaya tatbik edilmesi ilginç bir deneme olacaktır. 1990'larda Maurice Vanstone ve ben, şayet hükümlülere sorun çözmeyi öğretmek istiyorsanız, buna dair bir kuruluş içinde görev almanın gerekip gerekmediğini tartışıyorduk. Bu fikrin neyi içermediği ya da bunun özel sektöre mi, kamuya mı, yoksa gönüllü kuruluşlara mı ait olacağı meselesi, şu son Yeşil Kitap tarafından gündeme getirilen bir sorundur (Raynor ve Vanstone 1997).

Yeşil Kitap, etkinliği artırmak ve yeniden suç işleme eğilimini azaltmak için en önemli stratejilerden biri olarak masraflarını karşılayarak gönüllü veya özel sektör kurumlarının sürece katılımını öngörür. Bu masrafların miktarını belirlemek için ortaya konan ölçütler (ki eminim şimdi yeterli görünen kimi yaklaşımlar, en nihayetinde yanıltıcı olacaktır) sorunsalını bir an için göz ardı ettiğimizde, birçok kuruluşun CPAI'nın yakaladığı başarıya ulaşamaması için en azından kağıt üzerinde hiç bir sebep yoktur. Problemler çoğunlukla şeffaflık ve hakkaniyetle faaliyet göstermek noktalarında ve kendi bağış kalemleri ile ayakta kalma eğilimindeki gönüllü kuruluşlardan ziyade, özel sektöre yönelmek hususunda gözlenmektedir. Denetimli serbestlik servisleri her iki sektörde de başarılı bir şekilde faaliyet göstermekte olup; "what works" plan ve programlarının geliştirilmesinde ve dizaynında özel sektörün hangi faaliyet sahalarında katkı sunması gerektiği, ayrıca hükümlülerin tamamen serbest kalabilmesi için

nasıl bir eğitim sürecinden geçirilecekleri gibi bazı konulardaki umut verici gelişmelerden de açıkça anlaşılmaktadır ki, özel sektör, spesifik sorunlara yeni çözüm yolları ve deneyimler kazandırabilir. Burada daha problematik olan şey, yargı çevresi ya da fail/suçlu grubunun tamamı bakımından fail/suçlu idaresi ve gözetim sorumluluğunun özel sektöre devredilmesi meselesidir. Fail/suçluların kontrol süreci gerek idarenin yetkili mercilerine, gerekse mahkemelere karşı hesap verebilir olmayı gerektirdiği gibi, kararların da paydaşların menfaatleriyle çatışmaksızın kamu yararı gözetilerek verilmesi şarttır. Fail/suçluların gözetimi, ceza adalet sisteminin bir parçası ve kamu yararını yasal olarak temsil eden birileri tarafından yürütülmesi gereken bir tür sözleşme olarak infaz hakkında bir takdir yetkisi ve kanaat kullanmaya da ihtiyaç duyar. Özel sektörün sürece dahil olmasını savunanlar, kamu yararının ihale ve tekliflerde özenle korunup korunamayacağını tartışmaktalar; ne var ki ceza adaleti tümüyle piyasaya havale edilebilecek nitelikte olmayıp, bir bütün olarak fail/suçlu ile toplum arasındaki ilişki ve geçişkenliği gösterir; bana göre doğrudan doğruya kamu görevlilerinin sürece dahil olmasını gerektirir. Bu gerçeğe ilaveten, özel sektör şirketleri, sözleşmelerin iktidarın görev süresinden daha fazla yürürlükte kalmasını istemek gibi kendilerince daha avantajlı olabileceğini düşündükleri hususları doğal olarak sözleşmelere dercetmeye çalışacaklardır ki; bu vesileyle de demokratik sorumluluğun nasıl zayıflatılabileceğini gözlemlemeye başlayabiliriz. Tartışma konusu, özel Winterbourne View Hastanesi'ndeki vahşet ve ihmal ya da Güney Cross bakım evlerini hemen hemen yok eden talan spekülasyonu ve varlık satışı gibi, 2 Temmuz 2011 tarihli Daily Mail gazetesinde şoke edici bir biçimde ifşa edilen (bakım evleri hakkında gazetenin başlığı şöyleydi: "vurdumduymaz servet avcısı köpek balıkları: 31 bin yaşlıya bakan firmayı şehrin yırtıcıları nasıl yok etti?) skandallara ilişkin değildir. Elbette kamuda da bir takım kötü uygulamalar ve skandallar olmuştur. Burada asıl sorun, vatandaşlarla devlet arasındaki sosyal sözleşmenin özel bir kurum üzerinden ne derece gerçekleştirilebileceğidir. O halde, özel sektörün spesifik yetki ve görevlerini sınırlandırmak, fail/suçluların idaresine dair tüm sorumluluğu net bir biçimde kamuya bırakmak, sözleşme ve kontrol sürecini dikkatle izlemek, taşeronluk ilişkisi yerine ortaklık içinde

çalışmak ve servislerin birçok kabul kararını yerel perspektifden ele almak, en güvenilir çözüm yolları olarak sayılabilir.

Öte yandan bütün bunların temelinde burada ayrıntılarıyla ele aldığımız geniş bir sosyal bağlam yatmaktadır. Denetimli serbestlik, bir iktidarın meşruluğunu, vatandaşların refahı için tüm sorumluluklarını paylaşmasında gören bir toplumda en verimli şekilde gelişir ve büyür. Söz konusu toplumsal sözleşme devletin bilinebilir ve ulaşılabilir kıldığı tatmin edici bir yaşam sürdürmeyi mümkün hale getiren ve buna yardım eden kanunlara itaat etmeye dönüşü sağlar. Bu da, ahlaki meşruiyetini, yoksulluk ve fakirliği önlemeyi bir yükümlülük olarak kabul eden ve suçtan uzak bir yaşamı gerçekçi ve olası bir isteğe dönüştürmek ile fırsat ve kaynakları teşvik etmekte gören bir devletin kanunlarına vatandaşlarının uymaları gerektiğine dair “devlet talebi” olarak tanımlayabileceğimiz devlet kaynaklı rehabilitasyon teorisinin (bkz., örneğin Rotman 1990; Lewis 2005) özünü oluşturur. Eğer fail/suçlular suçtan uzak bir yaşam sürmek ya da bunun nasıl gerçekleştirileceğini öğrenmek çerçevesinde kısıtlı imkanlara sahip olurlarsa, fail/suçluların kendi kendilerini ıslah etme noktasındaki ciddi girişimlerini karşılamaya hazırlıklı olmaları kaydıyla idare, fail/suçluları bu fırsatları yakalama konusunda daha avantajlı olan diğer vatandaşlarla eşit bir konuma getirebilmek için bir takım eylem ve işlemler yürütür. Kamunun sorumluluklarının azaltılması ve sorumluluklarını yüklenilmeyi mümkün kılacak kaynaklara sahip olsalar da olmasalar da bireylerin müreffeh yaşam koşullarından ve davranışlarından tamamen kendilerinin sorumlu olması vadedilmiş bir toplumda bu gibi durumlarda rehabilitasyonu sağlayabilmek daha zordur. Cavadino ve Dignan (2006), sosyal meselelere daha kolektif ve dayanışmacı yaklaşımlar sergilemek yerine temelde öyle olmasalar da neoliberal serbest pazar politikalarına uyum gösteren ülkelerde cezalandırıcı adalet siyasetinin daha az cari olduğuna dair ikna edici kanıtlar sunarlar; Downes ve Hansen (2006) yüksek oranda sosyal yardım harcamaları olan ülkelerde ceza infaz kurumlarında bulunan mahkum oranının çok daha düşük olduğunu ortaya koymaktadırlar. Bazı politikacılarımızın cezalandırıcı adalet yanlısı bakış açıları onların kati ve esnemez tutumunu açığa vurmamakla kalmaz, aynı zamanda devletin rolüne dair

yasaklayıcı zihniyet ile de uyumluluk gösterir.

Beni denetimli serbestlik üzerine yoğunlaşmaya yönelten tecrübelerden biri Tony Parker'in 1966'da yazdığı Meçhul Vatandaş (The Unknown Citizen) adlı eserini okumak olmuştur. Bu kitap, ömrünün büyük bölümünü hapislerde geçiren ve suçtan arınmış bir yaşam içinde serpilebileceği kişisel kaynaklara ya da modern jargonla söylersek sosyal birikimlere erişebilmek için pek de fırsat bulamamış bir itiyadi adi suçlu hakkındadır. Kitapta bir suçlunun toplumdan aldığı destek ve korumanın, onun rehabilitasyonunun çok olumlu olarak ilerlemesine yardımcı olduğunu görüyoruz. Başlangıçta yönelttiğim soruya dönersek, açıkçası bu tarz bir uygulama hala mümkündür, fakat daha büyük oranda politik ve idari destek olmaksızın denetimli serbestliğin potansiyel birikimini hayata geçirebilmek te çok muhtemel görünmemektedir.⁷

KAYNAKLAR

Andrews, D.A. and Bonta, J. (2010) *The Psychology of Criminal Conduct*, New Providence, NJ.: Anderson Publishing.

Bonta, J. (2004) 'Effective practice: state of the art – or science?' in: D. Andrews, C. Hollin, P. Raynor, C. Trotter and B. Armstrong, *Personal Effectiveness in Working with Offenders*, Dinas Powys: Cognitive Centre Foundation.

Bonta, J., Bourgon, G., Ruge, T., Scott, T., Yessine, A., Gutierrez, L. and Li, J. (2010) *The Strategic Training Initiative in Community Supervision: Risk-need-responsivity in the Real World* (Corrections Research User Report 2010–01), Ottawa, ON.: Public Safety Canada.

Bottoms, A.E. and McWilliams, W. (1979) 'A non-treatment paradigm for probation practice', *British Journal of Social Work*, 9, 159–202.

---

⁷ Bu makale, Cambridge Üniversitesi Kriminoloji Enstitüsü'nde 22 Haziran 2011 tarihinde yapılan 14. Bill McWilliams Memorial Konferansında sunulan tebliğe dayanmaktadır. Konferans Probation Association, The Barrow Cadbury Trust ve The Late Hugh Sanders OBE'nin desteğiyle gerçekleştirilmiştir.

Bridges, A. (2011) *Probation and Youth Offending Work: A Tribute to Those who do it Well*, London: HM Inspectorate of Probation.

Brody, S.R. (1976) *The Effectiveness of Sentencing* (Home Office Research Study 35), London: HMSO.

Cavadino, M. and Dignan, J. (2006) *Penal Systems: A Comparative Approach*, London: Sage.

Christie, N. (1981) *Limits to Pain*, Oxford: Martin Robertson.

Correctional Service of Canada (2002) *Circles of Support and Accountability: A Guide to Training Potential Volunteers*, Ottawa, ON.: Correctional Service of Canada.

Devos, A. (2009) ‘Balans van het 10-jarig bestaan van de justitiehuizen’ [‘Assessing the results of ten years of the Houses of Justice’] (unpublished speech to the ten-year Colloquium of the Houses of Justice, Brussels, 2 December. Translation by Aline Bauwens).

Dowden, C. and Andrews, D. (2004) ‘The importance of staff practice in delivering effective correctional treatment: a meta-analysis’, *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 48, 203–14.

Downes, D. and Hansen, K. (2006) *Welfare and Punishment: The Relationship Between Welfare Spending and Imprisonment* (Briefing 2), London: Crime and Society Foundation.

Duff, A. (2001) *Punishment, Communication and Community*, Oxford: Oxford University Press.

Durnescu, I. (2011) ‘Pains of probation: effective practice and human rights’, *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 55, 530–45.

Folkard, M.S., Smith, D.E. and Smith, D.D. (1976) *IMPACT Volume II: The Results of the Experiment* (Home Office Research Study 36), London: HMSO.

Garland, D. (1997) 'Probation and the reconfiguration of crime control', in: R. Burnett (Ed.), *The Probation Service: Responding to Change* (Proceedings of the Probation Studies Unit First Colloquium: Probation Studies Unit Report No. 3), Oxford: University of Oxford Centre for Criminological Research.

Gendreau, P. and Andrews, D. (2001) *The Correctional Program Assessment Inventory (CPAI) 2000*, Saint John, NB.: University of New Brunswick.

Grünhut, M. (1952) 'Probation in Germany', *Howard Journal*, 8, 168–74.

Hart, H.L.A. (1968) *Punishment and Responsibility*, Oxford: Oxford University Press.

Hollis, V. (2007) *Reconviction Analysis of Programme Data Using Interim Accredited Programmes Software (IAPS)*, London: National Offender Management Service.

Home Office (1984) *Probation Service in England and Wales: Statement of National Objectives and Priorities*, London: Home Office.

Home Office (1995) *Strengthening Punishment in the Community*, Cm. 2780.

House of Commons (2011) *The Role of the Probation Service* (Justice Committee Report), London: House of Commons.

Ledger, J. (2010) 'Rehabilitation revolution: will probation pay the price?', *Probation Journal*, 57, 415–22.

Lewis, S. (2005) 'Rehabilitation: headline or footnote in the new penal policy?', *Probation Journal*, 52, 119–35.

London Probation Trust (2011) Available at: <http://www.london-probation.org.uk> (accessed 19 June 2011).

Lopez-Rey, M. (1957) 'United Nations activities and international trends in probation', *Howard Journal*, 9, 346–53.

Lowenkamp, C., Latessa, E. and Smith, P. (2006) 'Does correctional program quality really matter? The impact of adhering to the principles of effective intervention', *Criminology and Public Policy*, 5, 575–94.

Mantle, G. (2006) 'Probation: dead, dying or poorly?', *Howard Journal*, 45, 321–4.

Martinson, R. (1974) 'What works? Questions and answers about prison reform', *The Public Interest*, 35, 22–54.

McGuire, J. (2004) *Understanding Psychology and Crime*, Maidenhead: Open University Press.

McKnight, J. (2009) 'Speaking up for probation', *Howard Journal*, 48, 327–43.

McNeill, F. (2011) 'Probation, credibility and justice', *Probation Journal*, 58, 9–22.

McNeill, F., Raynor, P. and Trotter, C. (Eds.) (2010) *Offender Supervision: New Directions in Theory, Research and Practice*, Abingdon: Willan.

McWilliams, W. (1983) 'The mission to the English police courts 1876–1936', *Howard Journal*, 22, 129–47.

McWilliams, W. (1985) 'The mission transformed: professionalisation of probation between the wars', *Howard Journal*, 24, 257–74.

McWilliams, W. (1986) 'The English probation system and the diagnostic ideal', *Howard Journal*, 25, 241–60.

McWilliams, W. (1987) 'Probation, pragmatism and policy', *Howard Journal*, 26, 97–121. Merrington, S. and Hine, J. (2001) *Evaluating Probation Work with Offenders*, London: Home Office.

Mills, H., Silvestri, A. and Grimshaw, R. with Silberhorn-Armantrading, F. (2010) *Prison and Probation Expenditure 1999–2009*, London: Centre for Crime and Justice Studies.

Ministry of Justice (2010a) *Offender Management Caseload Statistics 2009*, London: Ministry of Justice.

Ministry of Justice (2010b) *Breaking the Cycle: Effective Punishment, Rehabilitation and Sentencing of Offenders*, Cm. 7972.

Ministry of Justice (2011) *Criminal Justice Statistics Quarterly Update to December 2010*, London: Ministry of Justice.

National Audit Office (2009) *The National Offender Management Information System*, London: National Audit Office.

National Probation Service (2001) *A New Choreography*, London: National Probation Service for England and Wales.

Nellis, M. (2004) 'Into the field of corrections: the end of English probation in the early 21st century?' *Cambrian Law Review*, 35, 115–34.

Oldfield, M. and Grimshaw, R. (2010) *Probation Resources, Staffing and Workloads 2001–2008*, London: Centre for Crime and Justice Studies.

Parker, T. (1966) *The Unknown Citizen*, Harmondsworth: Penguin.

Probation Board for Northern Ireland (2011) Available at: <http://www.pbni.org.uk>(accessed 19 June 2011).

Radzinowicz, L. (Ed.) (1958) *The Results of Probation* (A Report of the Cambridge Department of Criminal Science), London: Macmillan.

Ramsbotham, D. (2010) Hansard, *House of Lords Debates*, vol. 716, part 30, col. 1146, 21 January 2010.

Ravagnani, L. (2011) Personal communication to members of the European Society of Criminology's Working Group on Community Sanctions, 13 June.

Raynor, P. (1985) *Social Work, Justice and Control*, Oxford: Blackwell.

Raynor, P. (2007) 'Community penalties: probation, "what works" and offender management', in: M. Maguire, R. Morgan and R. Reiner (Eds.), *The Oxford Handbook of Criminology*, Oxford: Oxford University Press.

Raynor, P. (2011) *The Jersey Supervision Skills Study* (Offender Engagement Research Bulletin), London: Ministry of Justice.

Raynor, P. and Robinson, G. (2009) *Rehabilitation, Crime and Justice*, 2nd edn, Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Raynor, P. and Vanstone, M. (1997) *Straight Thinking On Probation (STOP): The Mid Glamorgan Experiment* (Probation Studies Unit Report No. 4), Oxford: University of Oxford Centre for Criminological Research.

Raynor, P. and Vanstone, M. (2001) 'Straight Thinking On Probation: evidence-based practice and the culture of curiosity', in: G. Bernfeld, D. Farrington and A. Leschied (Eds.), *Offender Rehabilitation in Practice*, Chichester: Wiley.

Raynor, P., Ugwudike, P. and Vanstone, M. (2010) 'Skills and strategies in probation supervision: the Jersey study', in: F. McNeill, P. Raynor and C. Trotter (Eds.), *Offender Supervision: New Directions in Theory, Research and Practice*, Abingdon: Willan.

Reid, J. (2006) Speech to Wormwood Scrubs Prison, 7 November. Rex, S. (2005) *Reforming Community Penalties*, Cullompton: Willan.

Rotman, E. (1990) *Beyond Punishment: A New View of the Rehabilitation of Offenders*, Westport, CT.: Greenwood Press.

Shaw, M. (1974) *Social Work in Prisons* (Home Office Research Study 22), London: HMSO.

Sherman, L. and Strang, H. (2007) *Restorative Justice: The Evidence*, London: The Smith Institute.

Straw, J. (2008) Speech to Royal Society of Arts, 27 October.

Taxman, F., Yancey, C. and Bilanin, J. (2006) *Proactive Community Supervision in Maryland: Changing Offender Outcomes*, Richmond, VA.: Virginia Commonwealth University and University of Maryland.

Tyler, T. (1990) *Why People Obey the Law*, New Haven, CT.: Yale University Press. Underdown, A. (1998) *Strategies for Effective Offender Supervision: Report of the HMIP What Works Project*, London: Home Office.

Vanstone, M. (1993) 'A "missed opportunity" re-assessed: the influence of the day training centre experiment on the criminal justice system and probation policy and practice', *British Journal of Social Work*, 23, 213–29.

Vanstone, M. and Raynor, P. (2010) 'Supervising freedom: the philosophy, values and historical origins of probation', in: M. Herzog-Evans (Ed.), *Transnational Criminology Manual*, vol. 3, Nijmegen, the Netherlands: Wolf Legal Publishers.

Walker, N., Farrington, D. and Tucker, G. (1981) 'Reconviction rates of adult males after different sentences', *British Journal of Criminology*, 21, 357–60.